

Współczynnik wykonanych zabiegów inseminacyjnych w stosunku do zapłodnienia u jałówek powinien wynosić 1:1. W praktyce w wielu gospodarstwach ten współczynnik jest wyższy. Dlatego dobór odpowiedniego terminu inseminacji jałówek rasy holsztyńsko-fryzyjskiej jest kluczowy.

Zarówno w Polsce, jak i na świecie dąży się do obniżenia wieku pierwszego wycielenia jałówek i obniżania strat z tego tytułu. Badania zamieszczone w *Journal of Dairy Science* wykazały, że w Stanach Zjednoczonych wiek pierwszego wycielenia dla rasy holsztyńsko-fryzyjskiej (HF) w ciągu dziesięciu lat obniżył się o 2,4 miesiąca.

W wielu stadach bydła mlecznego właściciel ma dylemat, kiedy zainseminować swoje jałówki. Najczęstszym kryterium, którym posługują się hodowcy jest wiek zwierzęcia. Niestety jest to niewłaściwy wskaźnik, ponieważ nie opiera się on o cechy osobnicze wybranej jałówki.

Jeśli nie wiek, to o jaką wiedzę opierać decyzje dotyczącą inseminacji jałówki?

Najważniejsza dla hodowcy jest dojrzałość rozplodowa (hodowlana), czyli umowny termin determinowany przez rozwój somatyczny. Fot.

Adobe Stock

Zacznijmy od początku. Jałówka rasy HF dojrzałość płciową (zdolność do pozyskania potomstwa) zyskuje w wieku 6–9 miesięcy. Nie jest to jeszcze odpowiedni moment na zacielenie. Najważniejsza dla hodowcy jest dojrzałość rozplodowa (hodowlana), czyli umowny termin determinowany przez rozwój somatyczny. Składają się na to:

- masa ciała,
- wiek zwierzęcia,
- wysokość w kłębie,
- kondycja oceniana według punktacji BCS,
- ogólny stan zdrowia.

Kiedy inseminować jałówki?

Dawniej panował pogląd, według którego jałówkę HF powinno zacielać się, gdy osiągnie 2/3 masy dorosłej krowy. Z biegiem lat ustalono, że najwłaściwszym terminem inseminacji jałówek jest moment osiągnięcia 60% masy ciała dorosłej krowy. Obecnie równie ważną informacją dla hodowcy kryjącego jałówki HF jest wysokość w kłębie. Przyjmuje się, że minimalna wartość, przy której można kryć samicę wynosi 128 cm. Optymalnym rozwiązaniem jest pokrycie jałówki mającej 130 cm w kłębie. Dzięki temu jako pierwiastka jest w stanie osiągnąć wysokość zgodną ze wzorcem rasowym: 143–148 cm.

Kolejnym aspektem przy rozważaniu właściwego terminu krycia jest [ocena kondycji](#) systemem BCS (Body Condition Scoring). Prawidłowa kondycja w momencie pierwszego krycia powinna wynosić 3 pkt. W dniu inseminacji powinno być widocznych 5 żeber, natomiast w dniu wycielenia 3.

Żywnienie czynnikiem determinującym moment krycia

Każde gospodarstwo utrzymujące jałówki HF może znacząco różnić się jakością i składnikami stosowanymi w żywieniu tych zwierząt. Dlatego przyrosty dobowe są bardzo zróżnicowane. Najważniejsze jest, aby przyrosty dobowe były zrównoważone i odpowiednio wysokie, gdzie wartością minimalną jest 650 g na dobę. Takim wzorcem, do którego powinien dążyć każdy hodowca jest osiągnięcie przyrostów na poziomie 800–1000 g na dobę.

Z racji różnic w przyrostach i spełnieniu innych warunków determinowanych cechami osobniczymi, wiek krycia jałówki może się znacząco różnić. W Polsce średnia pierwszego wycielenia samicy rasy HF jeszcze 5 lat temu wynosiła 24–30 miesięcy.

Wczesna inseminacja jałówek

Zbyt wczesne zacielenie może skutkować zahamowaniem dalszego rozwoju fizycznego samicy, niższą wydajnością mleczną w laktacji, niskimi parametrami mleka, a także ciężkimi porodami. Z kolei zbyt późne zacielenie jałówki przynosi inne wyzwania: problemy z zacieleniem, a także podwyższony koszt odchowu zwierzęcia, wynoszący od urodzenia do dnia pierwszego porodu 15–20% kosztów mleka.

Obniżenie wieku pierwszego wycielenia dla rasy HF wiąże się z lepszą wydajnością mleczną w laktacjach i wyższą płodnością w trakcie chowu. **Jednak wraz z obniżaniem wieku pierwszego wycielenia rośnie ryzyko urodzenia martwego cielęcia.** Ostatecznie ustalono, że najlepszy wiek na pierwszy poród jałówki HF wynosi 21-22 miesiące.

Żywienie a płodność jałówek

Kolejnym aspektem związanym z żywieniem jest to, że ma ono wpływ na cechy reprodukcyjne. Podkreśla się ponadto, że błędy w żywieniu są wymieniane jako jeden z czynników wpływających na pojawienie się problemu tzw. cichych ruj. Aby odpowiednio zadbać o podaż składników pokarmowych, które wpływają na cechy reprodukcyjne młodych zwierząt, warto stosować dobre mieszanki mineralne. **ReproYoung** to nowa mieszanka mineralna dla jałówek, która została stworzona, aby usprawnić ich rozród. Korzyści wynikające ze stosowania tej nowości to m.in. zapewnienie pożądanego wieku pierwszego krycia i wycielenia, zwiększenie płodności i polepszania statusu zdrowotnego stada.

ReproYoung to mieszanka mineralno-witaminowa dla jałówek.

Fot. Josera

Dobra rada!

Z praktycznego punktu widzenia, gospodarstwa w Polsce cechujące się wysoką wydajnością mleczną, dobrą zdrowotnością stada i zadowalającymi wynikami ekonomicznymi, nie powinny kryć jałówek rasy HF później niż w 15 miesiącu życia. To, czy uda się zacielić jałówkę jeszcze wcześniej, jest uzależnione tylko od odpowiedniego spełnienia warunków osobniczych, o których mowa jest powyżej.

Źródła

- Hutchison J.L., VanRaden P.M., Null D.J., Cole J.B., Bickhart D.M. (August 2018). Genomic evaluation of age at first calving. *Journal of Dairy Science*, Volume 100, Issue 8, Pages 6853-6861.
- Chociłowicz E., Czerniawska-Piątkowska E., Szewczuk M. (2010). Ocena Produkcyjności Krów Rasy Holsztyńsko-

Fryzyjskiej Importowanych ze Szwecji i Niemiec. *Acta Sci. Pol., Zootechnica* 9 (3), 9–18

- Neja W., Jankowska M., Sawa A., Bogucki M. (2013). Analysis of milk and reproductive performance of the active population of cows in Poland. *Journal of Central European Agriculture*, 14(1), p.91-101.
- Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka (PFHBiPM). (2020). Program hodowlany dla bydła rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej.
- Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka (PFHBiPM). (2018) Wyniki oceny wartości użytkowej krów mlecznych, część analityczna.